

1. OBIECTUL ȘI FUNCȚIILE SOCIOLOGIEI EDUCAȚIEI

1.1. Obiectul sociologiei

Definirea obiectului sociologiei este strâns corelată cu definirea sociologiei ca știință. Preocuparea pentru această problemă este prezentă pe tot parcursul istoriei sociologiei, reflectând concomitent:

1) dificultățile reale legate de definirea obiectului sociologiei;

2) diversitatea concepțiilor despre societate, fenomenele sociale și, în funcție de aceste concepții, diversitatea pozițiilor privind definirea obiectului sociologiei și a sociologiei ca știință.

Astfel se explică marea diversitate a definițiilor, așa cum acest lucru se poate observa în analiza diferitelor curente, orientări, școli sociologice.

Dificultatea definirii obiectului sociologiei (și, deci a sociologiei) decurge din faptul că sfera socialului este, simultan, obiectul cercetării a o serie de științe, de la istorie la pedagogie, de la demografie la politologie etc., iar numărul acestor științe se află în continuă creștere.

Prin urmare, definirea obiectului sociologiei (și a sociologiei ca știință), la fel ca și în cazul altor științe care studiază socialul presupune:

- delimitarea, în cadrul sferei socialului, a unui domeniu distinct, propriu numai științei respective;

- precizarea sistemului tematic, conceptual, a unghiului de vedere specific și, în strânsă legătură cu aceasta

- aplicarea unei metode proprii în investigarea obiectului.

Demersurile pentru definirea obiectului sociologiei servesc concomitent:

- delimitarea cât mai corectă a domeniului sociologiei (și totodată a celorlalte științe care se ocupă de sfera socialului);

- stabilirea punctelor de contact, a posibilităților și cerințelor de cooperare între aceste științe.

O problemă specifică în definirea obiectului sociologiei (și nu numai în cazul acesteia) decurge din faptul că, spre deosebire de o relativă stabilitate, uneori deosebit de îndelungată, a fenomenelor și proceselor din natură, societatea se caracterizează printr-un pronunțat dinamism, accelerare a ritmurilor transformărilor și creștere a complexității fenomenelor, ceea ce impune științelor din acest domeniu un efort permanent de reînnoire, conform cu schimbările obiectului studiat.

Într-un sens larg, **sociologia** poate fi definită ca **o știință a realității sociale, a fenomenelor, relațiilor, proceselor, instituțiilor sociale, a formelor de asociere și viață colectivă, a comportamentelor, conduitelor și acțiunilor sociale, a societății ca totalitate și a legităților realității sociale.**

Obiectul sociologiei îl constituie studiul și reconstrucția teoretică, într-un sistem conceptual coerent, a fundamentelor vieții sociale: condițiile ecologice și biosociale, organismul social de producție, structurile și comunitățile social-umane, activitatea umană în formele ei specifice, valorile materiale și spirituale rezultate din această activitate.

Sociologia, ca știință unitară a realității sociale considerată ca totalitate, studiază:

a). Condițiile naturale ale vieții sociale – noțiunea de viață socială, condițiile biologice, geografice și demografice ale

vieții sociale (sociologia geografică, demografia și ecologia socială, iar în cadrul acesteia din urmă, sociologia mediului urban și sociologia mediului rural) etc.;

b). Structurile fundamentale ale formațiunilor sociale și dinamica acestora – categoriile de grupuri sociale (grupuri mici, de nivel mediu și grupuri mari, grupuri primare și secundare, formale și neformale, grupurile cu scop etc.), colectivitățile teritoriale, clasele și păturile sociale, statul, națiunea, etc.

Această analiză se referă totodată la geneza structurilor sociale, la problemele coeziunii sociale, contactul spațial și social, interacțiunea reciprocă, acțiunea socială, relațiile și dependentele sociale, instituțiile sociale, controlul social, organizația socială, etc.

c). Ansamblul structurilor care condiționează activitatea materială și, în primul rând, activitatea practică productivă, a căror studiu în profunzime este obiectul sociologiei industriale, sociologiei rurale sau agrare, sociologiei muncii, sociologiei pieței etc.

d). Ansamblul instituțiilor suprastructurale, a structurilor spirituale, ideologice, etc., de care se ocupă în special sociologia politică, sociologia dreptului, sociologia religiei, a moralei, a educației, artei, mijloacelor de comunicație de masă etc.

e). Ansamblul structurilor, tipurilor de civilizație și cultură istorice și, în special, a celor care coexistă în cadrul structurilor sociale contemporane – cercetări complexe de sociologie istorică, antropologie socială, etnologie etc.

f). Procesele sociale, tipurile de procese sociale, problemele dezvoltării sociale, mișcările sociale, progresul social.